

Concepția lui Bakunin despre revoluție și organizarea revoluționară

Cuprins

PERIODA TIMPURIE A VIETII LUI BAKUNIN	4
ANII DIN PUȘCĂRIE	5
PROGRAMUL „FRĂȚIER” (1865)	7

Revoluționarul liberal rus Alexander Herzen, prieten apropiat al lui Bakunin, a povestit odată despre el că, în timp ce călătorea de la Paris la Praga, a întâlnit o răscoală a țăranilor germani, „care făceau vacarm în jurul castelului, neștiind ce să facă. Bakunin, dându-se jos din mijlocul său de transport și nepierzând timp asupra motivului pentru care țăranii se răsculasera, i-a organizat și i-a instruit așa de bine astfel încât, până Bakunin s-a urcat înapoi pentru a-și continua călătoria, castelul ardea din toate părțile”.

Bakunin a fost un gigant al mișcării revoluționare europene din 1848 până la moartea sa în 1876. La o înălțime de peste 1,90 m și o greutate de peste 100 kg a fost realmente un uriaș, dar și demonul care a bântuit imaginația burgheză. Deși este foarte des citat ca părintele anarhismului, astăzi ideile sale despre organizarea revoluționară sunt foarte puțin înțelese de anarhiști și marxști. În loc, el este cel mai bine amintit datorită rolului pe care l-a avut în combaterea tendințelor autoritare ale marxismului din Internaționala I.

Anii petrecuți de Marx în British Library pentru elaborarea „Capitalului” au fost pentru Bakunin anii pierduți în închisori, înlănțuit de ziduri, anii în care și-a pierdut dinții datorită scorbutului. Nu era chiar mediul ideal pentru studiu sau scris! Și în orice caz, el a admis în 1870 că: „Nu sunt un om de știință, nici filosof, nici măcar un scriitor profesionist. Am scris foarte puțin la viața mea și doar în autoapărare”. De fapt, el a scris mii de scrisori, dar puține articole sau broșuri. Cele mai multe disponibile azi sunt extrase din opera sa nepublicată.

De asemenea, el nu a susținut să fi avut vreo consecvență pentru opera sau activitatea sa. Chiar în 1871, când el și Marx încă își disputau viitorul primei Internaționale, el a putut scrie că: „În ceea ce privește învățătura, Marx era (în 1844) și încă este mai avansat decât mine. Nu știam nimic la acea vreme despre economie politică, nu scăpasem încă de observațiile metafizice...Mă numea un idealist sentimental și avea dreptate...”

Mulți marxști l-au văzut pe Marx ca pe un profet ale cărui scrieri cuprindeau „revelația” materialistă perfectă care răspunde tuturor problemelor de astăzi. Este o perspectivă naivă, dar este fals a considera că scrierile lui Marx sunt inferioare față de cele ale lui Bakunin. Scrierile din tinerețea lui Bakunin sunt diferite din punct de vedere politic față de cele scrise la bătrânețe.

PERIODA TIMPURIE A VIETII LUI BAKUNIN

Bakunin a evoluat asemenea multor revoluționari din generația sa, având o origine burgheză. La fel ca și la Marx și Engels, acest lucru a implicat și apropierea de hegelienii de stânga. În 1844 era membru al Federației Democratice de la Paris a lui Marx, acolo unde l-a întâlnit și a fost influențat de Proudhon. Când revoluția de la 1848 a izbucnit (ale cărei obiective principale erau parlamente burgheze și guverne naționale), el a luptat în Garda Națională a Muncitorilor din Paris. Când revolta de aici a fost înăbușită, Bakunin a plecat în Germania, unde în martie izbucniseră revoluțiile, sperând totodată să dea un impuls revoluției poloneze.

La acea vreme, ideologia politică a lui Bakunin încă nu era pe deplin formată, dar e de cele mai multe ori denumită ca „panslavistă”. Încă de atunci, numeroși comentatori au avut probleme în a o încadra într-un context anume. Anarhiștii au avut tendința de a o considera irelevantă, în timp ce marxiștii l-au atacat pentru aspectul ei anti-german (prusian).

Activitatea și scrierile sale de atunci seamănă destul de mult cu ceea ce s-a numit *republicanismul de stânga* în Irlanda. Ideea că „lupta națională” ar putea fi un pas înainte către abolirea conducerii de clasă, chiar și atunci când se obține independența, poate fi găsită în multe scrieri marxiste, chiar și în ale lui Connolly și Troțki. Ecouri ale aspectelor sale anti-germane se regăsesc mai ales în tendințele anti-SUA ale revoluționarilor marxiști sud-americani, care deseori identificau în inamic pe „blonzii cu ochi albaștrii din nord”.

Tot în 1848, Bakunin participă la Congresul Slav de la Praga și publică „Un apel către slavi”. Acest apel are multe lucruri în comun cu declarațiile republicane de stânga de mai târziu, ca de exemplu apelul către unitatea revoluționară a slavilor împotriva ocupațiilor germane, turcești și maghiare, în timp ce „*întindem mâinile frăției către poporul german, către Germania democratică*”. El a căutat să facă din socialism o parte importantă a luptei de eliberare națională, scriind: „*Toți trebuie să realizeze că libertatea e o minciună atunci când majoritatea populației e redusă la o existență mizeră, și, fiind lipsită de educație, libertate și pâine, este sortită să ducă o existență de sclavi pentru cei puternici și bogați.*” Acest apel se termina cu următoarea frază: „*Astfel, problema socială devine prima și cea mai importantă a răsturnării complete a societății.*”

ANII DIN PUȘCĂRIE

Bakunin s-a mutat la Dresda unde s-a întâlnit și împrietenit cu compozitorul Richard Wagner. Acolo, în mai 1849, o criză constituțională a dus la o nouă revoltă. Împreună cu Wagner s-a alăturat insurecției, devenind ofițer revoluționar. Marx oferă un mic rezumat al evenimentelor în corespondența către *New York Daily Tribune* (2 octombrie 1852) intitulată „*Revoluție și contrarevoluție în Germania*”: „*În Dresda luptele au continuat pe străzi 4 zile. Proprietarii de magazine din Dresda, organizați în gărzi comunitare, au refuzat să lupte, dar mulți dintre ei au ajutat trupele împotriva insurecționiștilor. Aproape toți erau muncitori la fabricile din împrejurimi. În refugiatul rus Mihail Bakunin ei au avut un lider capabil și rațional*”.

Bakunin a fost arestat după ce rebeliunea a fost înăbușită. Norocul lui s-a terminat. Era deja căutat de ruși, țarul confiscându-i deja toate proprietățile și decăzându-l din drepturi încă din 1844. A stat 13 luni la pușcăria din Dresda, condamnat la moarte. Într-o noapte a fost lăsat liber afară, el a crezut că va fi executat, dar în schimb a fost dat pe mâna austrieilor. Aceștia l-au ținut la închisoarea din Praga 9 luni înainte de a-l duce la fortăreața Olmutz, unde a fost legat cu lanțuri de ziduri pentru 2 luni. Ei l-au condamnat la spânzurare pentru înaltă trădare. Dar a fost dat rușilor, care l-au închis în fortăreața Petru și Pavel. Aici, el și-a pierdut dinții din cauza scorbutului și a fost foarte aproape de a înnebuni. A stat aproape 10 ani prin diferite închisori până să fie exilat în Siberia în 1857. Acolo și-a refăcut sănătatea și prin Japonia a fugit în SUA și apoi la Londra, la sfârșitul anului 1861. Evadarea incredibilă din Siberia (Japonia și-a deschis granițele pentru străini abia în 1853) s-a adăugat mistificărilor care l-au înconjurat pe Bakunin.

În închisoare a rămas panslavist și încă nu era anarhist. Țarul, ca și celelalte generații de conducători ruși, avea o aplecare către obținerea de confesiuni de la victimele sale. Bakunin și-a folosit această șansă pentru a-i prezenta programul său, unde era subliniată ideea că Rusia avea nevoie de o conducere dictatorială puternică pentru a ridica nivelul de viață și educație. Chiar dacă unii au arătat că nu tot ce a spus Bakunin aici trebuie luat cuvânt cu cuvânt în seamă, totuși, în 1862, „*Bakunin credea că țarul era capabil de a lucra cu oamenii, iar aceștia de a-și impune voința asupra țarului printr-o adunare națională*”.

În același timp și contrar, el își dezvoltă ideile în mod clar spre o direcție libertară. În 1862, ziarul lui Herzen, „*Clopotul*”, publica scrisoarea deschisă a lui Bakunin „*Către ruși, polonezi și ceilalți prieteni slavi ai mei*”. În partea care se adresa studenților se putea citi: „*Mergeți la oameni. Acesta este câmpul vostru de muncă, viața voastră, știința voastră. Învățați de la oameni cum să serviți cel mai bine cauza lor! Țineți minte, prieteni, că tineretul educat nu trebuie să fie nici profesorul, binefăcătorul paternalist, nici liderul dictator al oamenilor, ci un mijloc de auto-eliberare, care îi învață să-și mărească puterea acționând împreună și coordonându-și eforturile*.” În acea perioadă, negarea educației pentru clasa muncitoare în cele mai multe țări a făcut ca nucleul de scriitori revoluționari să fie burgezi. Lăsând acest lucru la o parte, Bakunin sugera o relație între „*intelectualitatea revoluționară*” și oameni, cu care anarhiștii de azi țin încă legătura.

Într-un final, Bakunin s-a îndepărtat de curentul panslavist după insurecția poloneză din 1863, când a observat că naționaliștii polonezi erau mai interesați de pământul Ucrainei decât să-i ajute pe slavii ucrainieni și că le era o teamă mai mare de o răscoală a țăranilor decât de țar. La întoarcerea sa, l-a vizitat pe Marx la Londra. Marx l-a invitat în prima Internațională și i-a scris lui Engels despre el că : „*este unul din acei puțini oameni, care în 16 ani nu a regresat, ci s-a dezvoltat tot mai mult*”.

Bakunin nu observase încă valoarea Internaționalei, care se afla atunci într-o formă embrionară, fiind o alianță între sindicatele britanice și adepții francezi ai lui Proudhon sau Blanqui. A mers apoi în Italia,

unde a lucrat la un proiect internațional de organizare revoluționară. După Daniel Guerin: „*cei câțiva membrii ai frăției...erau foști discipoli ai republicanului Giuseppe Mazzini, de la care au luat gustul și obișnuința pentru societățile secrete*”. Brian Morris include în această listă și pe exilații ruși și polonezi

Mulți revoluționari moderni l-au criticat pe Bakunin pentru suportul său față de societățile secrete revoluționare din această perioadă. Aceste critici sunt totuși făcute în ciuda faptului că sec. 20 a fost ceva mai sigur, iar în Europa de Vest și SUA sindicatele și revoluționarii pot fi liberi să țină adunări și să publice ziare. Pe vremea lui Bakunin, acest lucru era ilegal și putea însemna pentru autorul lor un an de închisoare sau chiar moartea. Marx și Engels au publicat „Manifestul Partidului Comunist” printr-o astfel de organizație, Liga Dreptății, și și-au continuat activitatea în alta până la fondarea Internaționalei, cu toate că trăiau în siguranța din relativ liberala Anglie.

Grupul din jurul lui Bakunin a lucrat în societăți secrete similare ani de zile, în Rusia și Polonia neexistând organizații revoluționare legale. În Italia și Franța, aceste societăți, care aveau la bază francmasoni, reprezentau de asemenea baza. Este, așadar, puțin surprinzător faptul că ei au concluzionat că : „*asocierea cu caracter revoluționar trebuie neapărat să ia forma unei societăți secrete*.” Ei au elaborat seturi de reguli pentru astfel de grupuri, primul fiind **Asociația Revoluționară/Frăția** în 1865. Arthur Lehning, editor al Arhivelor Bakunin, subliniază faptul că aceste programe și statute sunt o reflectare a evoluției gândirii lui Bakunin decât „*operația unei organizări*”. Ele urmăreau să fie schița unei organizări „ideale” decât descrierea uneia gata organizate.

Primul dintre aceste documente, aflat clar pe drumul către organizarea libertară, este strâns legat de faza preanarhistă a gândirii lui Bakunin. Combină idei ale organizării libertare cu obiectivul contradictoriu al formării unui parlament. „*Pentru rezolvarea problemelor poporului, un guvern și o adunare populară vor trebui formate.*”

De asemenea, problema revoluției este redusă la una organizatorică. Presupunerea e că peste tot oamenii sunt gata să se ridice la luptă și este nevoie doar de un mic număr de revoluționari pentru a coordona această acțiune. Această idee se regăsește de asemenea în marxismul secolului XX, în concepția troțkistă a „crizei de conducere”, la forțele revoluționare guevariste.

Dacă acest program nu poate fi considerat un proiect final, acest lucru nu înseamnă că el nu trebuie luat în seamă. Modelul de societate pe care îl avansează rămâne revoluționar pentru Europa anilor 1860 și rămâne surprinzător de relevant. Extrasul următor este relevant pentru faptul cum era văzută de ei societatea postrevoluționară.

PROGRAMUL „FRĂȚIEI” (1865)

a dori libertatea este incompatibil cu existența statului

...societatea umană liberă se va forma, într-un final, neorganizată...de sus în jos...pornind mai degrabă de la individul liber și de la libera asociere și comunele libere, de jos în sus.

...femeile, diferite de bărbat, dar nu inferioare lui, inteligente, muncitoare și libere ca și el, trebuie declarate egale cu el în toate drepturile politice și sociale...căsătoria religioasă și civilă trebuie înlocuită cu căsătoria liberă, iar întreținerea, educația și pregătirea copiilor trebuie să fie de datoria tuturor, o datorie a societății...copiii nefiind ai societății sau părinților lor ci ai viitoareii lor libertăți

...revoluția...poate fi...îndeplinită numai de oameni...

revoluția...nu va avea succes decât dacă va fi o conflagrație mondială, cuprinzând întreaga lume. Va cuprinde Europa pentru început apoi se va răspândi peste tot...

...revoluția socială...nu se va încheia până nu va distruge toate statele...din toată lumea civilizată

Bakunin a încercat apoi să introducă un program socialist revoluționar în LIGA PĂCII ȘI LIBERTĂȚII, care se formase la Geneva după o întâlnire unde participaseră 6000 de oameni, toți „*prieteni ai democrației libere*”. Iată cum este descris Bakunin când a luat cuvântul la conferință: „*un murmur a trecut peste toți: Bakunin! Garibaldi, care era așezat pe un scaun, s-a ridicat, a înaintat câțiva pași și l-a îmbrățișat. Această întâlnire solemnă a celor doi bătrâni luptători și încercați ai revoluției a produs o impresie adâncă asupra tuturor. Toată lumea s-a ridicat în picioare și a aplaudat entuziast și îndelung.*”

Unii apreciază aderarea lui Bakunin la anarhism din acest moment, mai ales și din cauza discursului său, unde a combătut naționalismul, ceea ce reprezenta o rupere cu trecutul său panslavist. Alții consideră că acest fapt a avut loc cu următorul congres, de la Berna (1868). Oricum, din această perioadă înainte, Bakunin va fi implicat în mod decisiv în organizarea organizațiilor revoluționare de masă, inclusiv Internaționala I.

Din această perioadă el începe a promova metode de organizare aflate în legătură directă cu anarhismul. Ultima lui lucrare importantă, scrisă în 1873, scoate în evidență următorul program pentru tineretul revoluționar din Rusia.

...ei trebuie să meargă la oameni, deoarece azi – și asta e valabil peste tot, dar mai ales în Rusia – în afară de oameni, în afară de milioanele de muncitori, nu există nici viață, nici o cauză, nici un viitor.

Defectul principal care paralizează și face imposibilă în ziua de azi o insurecție populară în Rusia îl reprezintă auto-conducerea comunelor, izolarea și separatismul lumii țăranilor. Cu orice preț, trebuie să zguduim această izolare și să introducem curentul vital al gândirii, voinței și al faptelor revoluționare în aceste lumi izolate. Trebuie să punem în legătură pe cei mai buni țărani din sate, districte și regiuni, indivizii progresiști, revoluționarii naturali ai lumii țărănești din Rusia, și, acolo unde este posibil, să creăm acea legătură vitală dintre țărani și muncitori.

...Trebuie să-i convingem pe acești indivizi progresiști – și prin ei un segment important, cel mai activ, din populație, dacă nu chiar pe toți oamenii, că oamenii ca un tot...împart

aceeași nenorocire și prin urmare aceeași cauză comună. Trebuie să-i convingem că o forță invizibilă este în ei, pe care nimeni și nimic nu o înțelege, iar dacă nu i-a eliberat până acum pe oameni este datorită faptului că e puternică numai când e concentrată și acționează simultan, peste tot, dar acest lucru nu s-a întâmplat până acum. Pentru a concentra această forță, satele, districtele și regiunile trebuie puse în legătură și organizate după un plan comun, care are un singur obiectiv – eliberarea universală a oamenilor. Pentru a crea în poporul nostru un sentiment și o conștiință a adevăratei unități, trebuie să se pună bazele unui ziar popular...care va răspândi imediat informațiile, în toate colțurile Rusiei, în fiecare regiune, district sau sat, despre fiecare revoltă țărănească sau muncitorească, izbucnită într-o localitate sau alta, cât și despre mișcările revoluționare semnificative ale proletarilor din vestul Europei.

...Poporul rus va recunoaște tineretul nostru educat ca pe al său numai când îl va cunoaște în viața sa adevărată, cu nenorocirile sale, cu cauzele sale și rebeliunea sa disperată. Tinerii trebuie să fie prezenți de acum încolo nu ca martori, ci ca participanți activi în prim-planul revoltelor și răscoalelor, mici și mari...activând conform unui plan fix și bine conceput, și subordonându-și activitatea unei discipline severe pentru a crea acea umanitate fără de care victoria nu ar fi posibilă.

Acest citat respinge astfel cea mai comună și greșită concepție despre modelul lui Bakunin de organizare. Confirmă totuși o singură critică adusă lui Bakunin și, anume, că nu a oferit clasei muncitoare un loc central în concepția sa revoluționară, ea îndreptându-se foarte mult către meșteșugari și țărani. Chiar dacă această critică ar putea fi realistă pentru America de Nord sau Europa zilelor noastre, nu trebuie să neglijăm nici faptul că orice revoluție, în anii 1870, care s-ar fi sprijinit numai pe muncitorii urbani ar fi fost sortită eșecului de la început. În acea perioadă, muncitorii de la orașe reprezentau doar un procent nesemnificativ al societății.

De exemplu, Bakunin, când promova o strategie asemănătoare pentru revoluționarii italieni, estima că : „*Italia are un proletariat imens...format din 2-3 milioane de muncitori industriali de la oraș și mici producători și vreo 20 milioane de țărani fără pământ.*” Bakunin, spre deosebire de Marx, a înțeles că țărani pot fi câștigați de partea revoluției, iar orice revoluție libertară nu putea fi concepută fără ei datorită numărului lor imens.

Dar Bakunin nu i-a exclus nici pe muncitori, cu toate că acest lucru e susținut destul de des. De fapt, înaintea lui Marx și anticipând mișcarea comitetelor de fabrică din timpul Revoluției Ruse, Bakunin insista că „*asociațiile cooperatiste au demonstrat deja faptul că muncitorii sunt destul de capabili să administreze întreprinderile, acest lucru putând fi înfăptuit de muncitori aleși dintre ei și care primesc același salariu.*” Totuși a avut o atitudine critică față de o anumită ramură a mișcării muncitorești din Anglia, Germania și Elveția, pe care o vedea transformată într-o aristocrație muncitorească care ar fi putut să fie ostilă intereselor proletariatului întreg.

Concepția lui Bakunin asupra organizării pe care ar trebui să o adopte revoluționarii este adesea criticată, deoarece ar promova o dictatură secretă asupra oamenilor. Documentele despre organizarea revoluționară pe care le-a elaborat în 1867 (mai jos) și 1868 conțin într-adevăr o ciudată contradicție, cuprinsă în citatul de mai jos:

Această asociere pornește de la faptul că revoluțiile nu sunt înfăptuite niciodată de indivizi, nici de societățile secrete. Ele se auto-înfăptuiesc, ca să mă exprim astfel, produse de logica lucrurilor, de cursul evenimentelor și faptelor. Tot ceea ce poate face o societate bine organizată este, mai întâi, să facă pe moașa revoluției, răspândind maselor idei apropiate de instinctele lor și să organizeze nu o armată a revoluției – căci poporul întotdeauna trebuie să fie o armată – ci un fel de stat major revoluționar format din indivizi energici, devotați și inteligenți, care sunt mai presus de orice prieteni adevărați ai poporului și nu niște lăudaroși prezumtivi, cu capacitatea de a acționa ca niște intermediari între ideea revoluției

și instinctul oamenilor. Așadar, numărul acestor indivizi nu trebuie să fie prea mare. 100 de revoluționari strâns legați între ei și aliați serioși sunt îndeajuns pentru toată Europa. 200-300 de revoluționari sunt suficienți pentru a organiza țările cele mai mari.

Această contradicție este surprinsă în ultimile rânduri, unde pentru Bakunin sunt îndeajuns 200-300 de revoluționari pentru țările cele mai mari și numai 100 pentru Europa (deci pentru o arie mult mai mare).

Această contradicție apare iar și iar în scrierile lui Bakunin, de exemplu în 1870 el scriind:

Astfel, singurul țel al unei societăți secrete trebuie să fie nu crearea unei puteri artificiale în afara oamenilor, ci stârnirea, unirea și organizarea spontană a puterii oamenilor; de aceea, singura posibilă și reală armată revoluționară este...organizația, care ar trebui să fie conducerea acestei armate, care ar trebui să organizeze puterea poporului și nu pe a sa...O idee revoluționară este revoluționară, vitală, reală și adevărată numai pentru că exprimă și reprezintă instinctele populare, care sunt rezultatul istoriei. A te lupta să impui oamenilor propriile tale idei – diferite de instinctele poporului – implică o dorință ascunsă pentru un nou stat...Organizația trebuie să accepte cu toată sinceritatea faptul că este un servitor și un ajutor al poporului, dar niciodată comandantul său, niciodată, sub nici un pretext, conducătorul său, nici măcar pentru motivul că ar asigura poporului bunăstarea.

Organizația se confruntă cu o sarcină importantă: nu numai că trebuie să asigure succesul revoluției oamenilor prin propagandă și unificarea puterii populare; nu numai că trebuie să distrugă cu ajutorul puterii acestei revoluții, întreaga ordine politică, socială, economică existentă, dar trebuie să facă imposibil ca după victoria revoluției să se formeze o putere statală asupra oamenilor – chiar de ar fi cea mai revoluționară, chiar puterea ta – căci orice putere, indiferent ce nume ar purta, i-ar supune pe oameni vechii sclavii într-o formă nouă...

Suntem dușmanii oricărei puteri oficiale, chiar de este ultra-revoluționară. Suntem inamicii dictaturii recunoscute în mod public; suntem anarhiști social-revoluționari. Dar ne vei întreba că dacă suntem anarhiști, cu ce drept dorim și cum vom reuși să influențăm oamenii? Respingând orice putere, cu ce putere sau, mai bine zis, cu ce forță vom conduce revoluția oamenilor? O forță invizibilă, necunoscută de nimeni, impusă de nimeni, prin care dictatura colectivă a organizației noastre va fi mai puternică, care astfel va rămâne în continuare necunoscută și invizibilă, cu atât mai mult neavând o recunoaștere și semnificație legală.

Imaginați-vă...o organizație secretă care și-a răspândit membrii în grupuri mici în tot imperiul, totuși strâns unită: inspirați de un ideal comun...o organizație care acționează peste tot conform unui plan comun. Aceste grupuri mici, necunoscute astfel, nu au o putere recunoscută în mod legal dar sunt puternice în idealul lor, care exprimă esența instinctelor, dorințelor și nevoilor populare...

Această dictatură nu are nici un interes, ambiție sau vanitate pentru ea căci este invizibilă și anonimă și nu oferă nici un avantaj, favoare sau recunoaștere a puterii unui membru al grupurilor sau chiar grupurilor. Nu amenință libertatea oamenilor pentru că nu are nici un caracter oficial...

Pe de o parte, Bakunin recunoaște că „viitoarea organizare socială trebuie să se facă de jos în sus”, dar, pe de altă parte, posibilitatea creării unei societăți noi nu s-ar datora unei revoluții spontane, ci ar necesita o organizație internațională de revoluționari, „uniți de aceeași idee și program”.

După cum am văzut, Bakunin avea o experiență considerabilă a insurecțiilor. Și el a fost, asemenea lui Marx, un discipol al lui Hegel, de aici rezultând și metoda dialectică prin care două lucruri aparent contradictorii interacționează dând naștere unei situații/idei noi, care este mai avansată decât cele două.

În această etapă a scrierilor sale, Bakunin promova o metoda de a depăși contradicțiile dintre țelul unei societăți libertare și metodele organizaționale de a distruge una autoră. Mai târziu, alți revoluționari, care s-au confruntat cu această contradicție, au avut tendința de a propovădui ideea unui partid puternic centralizat, care urmărește preluarea puterii în stat, sau au susținut că metode serioase de organizare sunt necesare. Bakunin a încercat să depășească aceste tendințe antitetice, căutând o soluție care să fie în acord cu realitatea.

Concepția lui Bakunin despre organizarea revoluționară poate fi imaginată ca un tort de nuntă, cu rețele de revoluționari separate, dar, în fapt, puse în legătură una cu alta. În vârf ar fi cei "100", acel grup de conducere, al cărui rol ar fi să stabilească și să mențină legăturile dintre țări. Ei vor putea să facă anumite judecăți asupra timpului care este bun pentru insurecția revoluționară și asupra metodelor prin care vor coordona această insurecție. Acest lucru avea să rămână secret (datorită pericolului arestării) și (după 1868) se va forma un set de contacte, care prin ideile lor vor încerca să influențeze cursul evenimentelor.

Nivelul secund este reprezentat de o organizație mai mare și mai deschisă. Aceasta e **Alianța**, iar rolul ei este să introducă ideile revoluționare organizațiilor de masă ale proletariatului, în particular prin formarea de secții regionale ale Internaționalei.

După 1868, el va vedea în baza „tortului” Internațională. Această bază urma să fie creația organelor de luptă ale clasei muncitoare, care favorizau acțiunea directă și respingeau activitatea politică (de ex. cea electorală). Alianța urma să acționeze din interiorul Internaționalei pentru a împinge aceste politici în față. Acest lucru era necesar, scria Bakunin, deoarece marea masă a muncitorilor, analfabetă și muncind ore întregi doar pentru a supraviețui, nu va putea fi atrasă de partea socialismului doar prin idei abstracte. Bakunin scria astfel: „*pentru a emoționa și câștiga încrederea, aprobarea, adeziunea, cooperarea legiunilor analfabete ale proletariatului – și din păcate, marea parte a proletarilor se află încă în această categorie – trebuie să începem să vorbim acestor muncitori nu despre suferințele generale ale proletariatului internațional, ci despre necazurile lor personale, de zi cu zi. Este necesar să le vorbim despre activitatea lor și condițiile lor de muncă din localitatea unde trăiesc; despre condițiile grele de muncă și orele lungi ale zilei de muncă; despre plata prea mică a muncii lor; despre răutatea patronului lor, despre costul ridicat pentru a trăi, despre cum le este imposibil să întrețină și să întemeieze o familie.*”

Aceasta era munca necesară considerată de Bakunin pentru a pregăti revoluția. Dar el nu a observat rețelele de sus care le comandă pe cele inferioare, dimpotrivă, el susținând că „*revoluția populară... își va desăvârși organizarea revoluționară de jos în sus și de la periferie la centru, în acord cu principiile libertății.*”

În ceea ce privește organizarea Comunei, va exista o federație de baricade și un Consiliu Comunal Revoluționar, format din unul sau doi delagați de la fiecare baricadă, unul de pe fiecare stradă sau district, acești deputați fiind investiți cu mandate ferme, care le pot fi oricând revocate.

Un apel va fi lansat către toate provinciile, comunele și organizațiile pentru a urma exemplul dat de centru, să se reorganizeze după modelul revoluționar, pentru început, și apoi să trimită delegați către un loc convenit pentru adunare (toți deputații vor fi investiți cu mandate ferme, fiind răspunzători față de ele și oricând putând fi revocați) pentru a forma o federație de comune, provincii și asociații insurgente, având la bază aceleași reguli, și să organizeze o forță revoluționară, capabilă să înfrângă reacțiunea. Nu vor exista comisari revoluționari oficiali, ci mai degrabă propagandiști revoluționari vor fi trimiși în toate provinciile și comunele și mai ales acolo unde sunt țăranii care nu pot fi atrași în revoluție prin principii sau decrete ale vreunei dictaturi, ci prin actul revoluționar însuși, ca să spun așa, prin consecințele inevitabile pe care le va produce în fiecare comună completa desființare a existenței legale și oficiale a statului.

Aceasta nu e o simplă întrebare istorică retorică. Este adevărat că în țările vestice revoluționarii sunt liberi să vândă ziarele și să țină întrunirile într-un mod care nu era posibil pe vremea lui Bakunin. Totuși acest liberalism al statului se datorează în bună parte și faptului că organizațiile revoluționare nu sunt considerate a reprezenta vreo amenințare serioasă. Oriunde revoluționarii, de o formă sau alta, au reprezentat o amenințare, de la Panterele Negre la mișcarea pentru drepturi civile din Irlanda și până la Italia anilor 1970, mănșile au căzut iar întreaga gamă a opresiunii statului a ieșit la iveală, de la infiltrări și până la provocări, care au fost folosite împotriva lor. În acest moment, amenințarea pe care o reprezintă Blocul Negru în cadrul demonstrațiilor antiglobalizare a dus la creșterea opresiunii folosite de stat, de acum fiind folosite și împușcăturile mortale.

Scrierile lui Bakunin reprezintă un punct de plecare în cercetarea aparentei contradicții dintre dorința de a crea o societate libertariană și nevoia de a distruge statul atotputernic și opresiv pentru a realiza acest lucru.

Biblioteca Anarhistă

Concepția lui Bakunin despre revoluție și organizarea revoluționară

Preluat la 15.12.2022 de la
<https://centruldecultura.wordpress.com/2012/07/23/conceptia-lui-bakunin-despre-revolutie-si-organiza>

ro.theanarchistlibrary.org